

פ פ פ
ש ש ש
ת ת ת

הפרשה בקצרה: בא

עקשנות, אי הסכמה, לפעמים אנחנו עומדים על דעתנו ולא מוכנים לשנות אותה. האם תמיד זה טוב? מה גורם לנו לפעמים להתעקש ולא להתפשר?

בפרשתנו מסופר שה' אומר למשה לבוא אל פרעה ולדרוש ממנו לשחרר את עם ישראל. אך ה' מגלה למשה כי הוא הכביד את לב פרעה ולכן הוא לא ישתכנע בקלות. מדוע ה' עשה זאת? כדי להוסיף אותות ומכות על המצרים, וכדי שהדורות הבאים בעם ישראל ישמעו על המופתים והאותות שעשה ה' במצרים. משה מזהיר את פרעה שאם לא ישלח את עמו, מכת ארבה תגיע עליהם. "כי אם מאן אתה לשלח את עמי הנני מביא מחר ארבה בגבלך" (י, ד). עבדי פרעה חוששים מהמכות הצפויות, ומפצירים בפרעה לשלח את העם. "ויאמרו עבדי פרעה אליו עד מתי יהיה זה לנו למוקש..." (י, ז). פרעה אומר למשה ואהרן שהוא מוכן לשחרר רק את הגברים כדי שילכו לעבוד את ה'. משה מסרב, ודורש שכל העם, גברים נשים וילדים ילכו יחד, ובתגובה מגרש אותם פרעה מפניו. אז בהוראת ה', מרים משה את מטהו, רוח חזקה נושבת ומביאה איתה נחיל ארבה (מין של חרק) שאוכל את כל התבואה שנשארה אחרי מכת הברד. פרעה ממחר לקרוא למשה, מתנצל על שחטא, ומבקש ממנו שיעביר את המכה הזאת מעליו. משה עושה זאת אך שוב פרעה לא מוכן לשלח את העם. מכת חושך יורדת על מצרים. חושך כבד ואפלה מוחלטת עד שהמצרים לא מצליחים לראות איש את חברו. לעומתם: "ולכל בני ישראל היה אור במושבתם..." (י, כ"ג). פרעה מסרב שוב לבקשת משה ואהרן. הוא מוכן שהעם ילך ללא הצאן שלהם. ומשה מבהיר לפרעה שכולם יצאו: גברים נשים וטף עם כל הרכוש, וגם שפרעה יוסיף להם צאן ובקר לזבוח... פרעה מגרש את משה ומזהיר אותו שלא יגיע לראותו שוב וכי אם יראה אותו שוב- ימות.

ה' אומר למשה כי עוד מכה אחת תגיע על המצרים ולאחריה ישלח פרעה את בני ישראל ממצרים. ה' מצווה את משה במצוות קידוש החודש, שהיא המצווה לציין "ראש חודש": "החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה" ומלמד אותו שניסן הוא החודש הראשון למניין (ספירת) החודשים. מתכוננים ליציאה: ה' מצווה את עם ישראל לקחת שנה ולסמן את דלתות בתיהם בדם. בני ישראל מצווים גם במצוות חג הפסח. ה' מביא על המצרים את המכה האחרונה והקשה מכולן, מכת בכורות. פרעה קם באמצע הלילה ומגרש את עם ישראל מארצו. בני ישראל שואלים מן המצרים כלי כסף וכלי זהב, והמצרים נענים לבקשתם. "וימת ה' את חן העם בעיני מצרים..." (י"א, ג'). ה' מצווה את העם לקדש לה' כל בכור בעם ישראל, באדם ובבהמה. גם מצווה זו כמו כל מצוות הפסח היא לזכר הנסים שעשה ה' לבני ישראל במצרים ובצאתם ממנה.

”חן העם”

רגע של קריאה יחפה.

”דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב. וימת ה' את חן העם בעיני מצרים”

- מה מצווה כאן ה' את העם?
- ממי עליהם לשאול כלי כסף וזהב?

וה' נתן את חן העם בעיני מצרים "וישאלום וינצלו את מצרים"

- האם הייתה להם כוונה להחזיר את הכלים? (האם מדובר ב"שאלה")?
- בשני הפסוקים שקראנו נאמר כי "ה' נתן את חן העם בעיני מצרים" – מה הכוונה בהקשר הזה?
- "וינצלו את מצרים" – ניצד אתם מבינים תיאור זה? האם הוא מצביע על מעשה חיוני או שלילי?
- מה יכולה להיות לדעתכם, ההצדקה למעשה זה?

תחושת אי נוחות מלווה את מעשה "שאלת" הכלים לפני יציאת מצרים. לאורך דורות עסקו פרשנים רבים בסוגיה וניסו למצוא לה צידוקים שונים. נקרא כמה מהם:

"והמצרים כיצדו אותם במתנות, אלה כדי שיאחרו ואלה מתוך ידידות של שכנים, שהיו רחשי אהב, והם יצאו והמצרים בוכים ומתחרטים שנהגו בהם ברשע"

(וסף בן חתונה, ספר שני, יג)

"ושאלה אשה משכנתה... כיוון ששפר פרעה "כא הון הילוד האורה תשליכוהו", היו בנות ישראל משחזות מתכשיטיהן לעבדי פרעה ומשחזות למצרים שלא יאלו... ושאלה אשה משכנתה" כדי שיחפור הדבר ליסנו, להחזיר להם מה שנתנו להם, ואין בזה גניבת דעת אלא החלפת חפץ לבעליו."

(מדרש חזקוני)

- מדוע "שאלו" בני ישראל כלי כסף וכלי זהב מהמצרים לפי כל אחד מהפירושים?
- האם המעשה היה מוצדק עפ"י פירושים אלו?

שיר לפרשה: שי/ רחל המשוררת

השיר עוסק ברצון להעניק מתנה לחבר ולהנציח את הזיכרונות המשותפים שגם רוח שקדים (רוח קדים) לא תוכל לעקור. הרוח בה נעזר ה' במכת הארבה: "ויט משה את-מטהו, על-ארך מצרים, וה' נהג רוח-קדים בארך, כל-היום ההוא וכל-הלילה; הבקר היה-ורוח הקדים, נשא את-הארבה."

(שמות י, יג)

איזו רוחות נוספות אתם מכירים?
במה הן טובות ובמה לא?
האמינו לשיך ותאלו...

- מה תפקיד רוח הקדים בפרשה?
- מה מסמלת רוח הקדים בשיר?

הפרשה ואני: בא

בבית הספר, בבית ובכלל בחברה- אנו נדרשים להגיב על פי כללי ההתנהגות המקובלים, תקנון ועל פי אמות מוסר החברתיות, גם כאשר לא נהגו בנו כך. מדוע מבקשים ממני לנהוג בצדק ובמוסריות כשהאחר לא עושה זאת?

חישבו על מקרה בו פגעו בכך או ניצלו אתכם. חשבו על הרגע הראשון בו הגתם מה קרה לכם. כיצד הגתם בסופו של דבר? איך הרגשתם לאחר שהגתם?

בחרו צבע שיגטא את התחושה
שליכם לאחר שהגתם:

בחרו צבע שיגטא את התחושה
שליכם ברגע הראשון:

"רוח קדים"

רוח קדים היא רוח יבשה הבאה מן המזרח (קדמה), היא חמה בעונות המעבר ובקיץ וקרה בחורף. הביטוי רוח קדים מופיע בתורה פעמיים, פעם אחת כאן ופעם אחת בקריעת ים סוף שם היה צורך ב'רוח קדים עזה' לקריעת הים

"אהבת צדק ותשנא רשע"

שמעו סיפור:

פעם אחת באו בני מצרים לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון. אמרו לו (המצרים): הרי הוא אומר "וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום" תנו לנו כסף וזהב שנטלתם ממנו! ... אמר להם [גביהה בן פסיסא]: מהיכן אתם מביאים ראיה? אמרו לו: מן התורה. אמר להם: אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה, שנאמר: "ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה". תנו לי שכר עבודה של ששים ריבוא ששעבדתם במצרים! אמר להם אלכסנדרוס מוקדון: החזירו לו תשובה! אמרו לו: תנה לנו זמן ג' (שלושה) ימים! נתן להם זמן.. בדקו ולא מצאו תשובה.

(בבלי, סנהדרין, צא)

- האם המעשה היה מוצדק טפ"י פירושים אלו?
- מהי ההצדקה לפי סיפור זה?
- כותרת דף זה לקוחה מספר תהילים. מה הקשר לדעתכם בין צדק לרשע? איך פסוק זה יכול להצדיק את מעשי עם ישראל במצרים?

במה דומות הפרשנויות שקראנו? במה הן שונות? איזו פרשנות מקובלת עליכם?

חשבו על הסבר משלכם למילים "וישאלום וינצלו את מצרים" וכתבו אותן

- מדוע לדעתכם, ישנם כל כך הרבה הסברים, מדרשים ופרשנויות בסוגיה זו?
- מדוע לחז"ל כל כך חשוב להסביר שלא הייתה כאן גניבה או מעשה של אי צדק?

צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדָּף לְמַעַן תַּחֲיֶיהָ (דברים טז)

- האם לא הגיע למצרים שבני ישראל יגנו מהם אחרי כ"כ הרבה שנים של שיעבוד?
- האם חייבים להיות הזנים וטובים גם עם אנשים שאינם מתנהגים אלינו כק?
- האם אנו משלמים מחיר כשאנו "מחזירים" אותנו מטבע שממנו נפגענו?
- האם יש מחירים לדבקות בדרכי ההשונות והיושרה מול כל אדם ומול כל מעשה?

האם כשאני רוצה "להחזיר" למישהו על צוול שגשגתי לו מותר לי לעשות לו ככה? הרי "אני" לא?
האם מותר להחזיר למי שהחזיר אליי שקולט?
האם יש מצבים בהם חייבים "להחזיר"?

פרשת בא מה בפרשה

בפרשתנו מסופר שה' אומר למשה לבוא אל פרעה ולדרוש ממנו לשחרר את עם ישראל. אך ה' מגלה למשה כי הוא הכביד את לב פרעה ולכן הוא לא ישתכנע בקלות. מדוע ה' עשה זאת? כדי להוסיף אותות ומכות על המצרים, וכדי שהדורות הבאים בעם ישראל ישמעו על המופתים והאותות שעשה ה' במצרים. משה מזהיר את פרעה שאם לא ישלח את עמו, מכת ארבה תגיע עליהם. "כִּי אִם מֵאֵן אֶתָּה לְשַׁלַּח אֶת עַמִּי הַנִּנְי מִבְּיַד מֶלֶךְ אֲרָבָה בְּנִבְלָךְ" (י', ד'). עבדי פרעה חוששים מהמכות הצפויים, ומפצירים בפרעה לשלח את העם. "וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי פַרְעֹה אֵלָיו עַד מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ... (י', ז'). פרעה אומר למשה ואהרן שהוא מוכן לשחרר רק את הגברים כדי שילכו לעבוד את ה'. משה מסרב, ודורש שכל העם, גברים נשים וילדים ילכו יחד, ובתגובה מגרש אותם פרעה מפניו. אז בהוראת ה', מרים משה את מטהו, רוח חזקה נושבת ומביאה איתה נחיל ארבה (מין של חרק) שאוכל את כל התבואה שנשארה אחרי מכת הברד. פרעה ממהר לקרוא למשה, מתנצל על שחטא, ומבקש ממנו שיעביר את המכה הזאת מעליו. משה עושה זאת, אך שוב פרעה לא מוכן לשלח את העם. מכת חושך יורדת על מצרים. חושך כבד ואפלה מוחלטת עד שהמצרים לא מצליחים לראות איש את חברו. לעומתם: "וְלֹכֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹרֶךְ יָמֵיהֶם... (י', כ"ג). פרעה מסרב שוב לבקשת משה ואהרן. הוא מוכן שהעם ילך ללא הצאן שלהם. ומשה מבהיר לפרעה שכולם יצאו: גברים נשים וטף עם כל הרכוש, וגם שפרעה יוסיף להם צאן ובקר לזבוח... פרעה מגרש את משה ומזהיר אותו שלא יגיע לראותו שוב וכי אם יראה אותו שוב - ימות.

ה' אומר למשה כי עוד מכה אחת תגיע על המצרים ולאחריה ישלח פרעה את בני ישראל ממצרים. ה' מצווה את משה במצוות קידוש החודש, שהיא המצווה לציין "ראש חודש": "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשִׁי חֳדָשִׁים רֵאשֹׁן הוּא לָכֶם לְרִדְוֵי הַשָּׁנָה" ומלמד אותו שניסן הוא החודש הראשון למניין (ספירת) החודשים. מתכוננים ליציאה: ה' מצווה את עם ישראל לקחת שנה ולסמן את דלתות בתיהם בדם. בני ישראל מצווים גם במצוות חג הפסח. ה' מביא על המצרים את המכה האחרונה והקשה מכולן, מכת בכורות. פרעה קם באמצע הלילה ומגרש את עם ישראל מארצו. בני ישראל שואלים מן המצרים כלי כסף וכלי זהב, והמצרים נענים לבקשתם. "וַיִּתֵּן ה' אֶת חֶן הָעַם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם... (י"א, ג'). ה' מצווה את העם לקדש לה' כל בכור בעם ישראל, באדם ובבהמה. גם מצווה זו כמו כל מצוות הפסח היא לזכר הנסים שעשה ה' לבני ישראל במצרים ובצאתם ממנה.

”חן העם”

רגע של קריאה יחפה.

”דָּבַר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׁאַלּוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וְאָשָׁה מֵאֵת רֵעוּתָהּ כְּלִי כֶסֶף וְכִלְי זָהָב. וַיִּתֵּן ה' אֶת חֵן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם”

(שמות יא, ב-ג)

- מה מצווה כאן ה' את העם?
- ממני עליהם לשאול כלי כסף וזהב?

וה' נתן את חן העם בעיני מצרים ”וישאלום וינצלו את מצרים”

(שמות יב, לו)

- האם הייתה להם כוונה להחזיר את הכלים? (האם מדובר ב"שאלה")?
- בשני הפסוקים שקראנו נאמר כי "ה' נתן את חן העם בעיני מצרים" – מה הכוונה בהקשר הזה?
- "וינצלו את מצרים" – כיצד אתם מבינים תיאור זה? האם הוא מצביע על מעשה חיובי או שלילי?
- מה יכולה להיות לדעתכם, ההצדקה למעשה זה?

תחושת אי נוחות מלווה את מעשה "שאלת" הכלים לפני יציאת מצרים. לאורך דורות עסקו פרשנים רבים בסוגיה וניסו למצוא לה צידוקים שונים. נקרא כמה מהם:

"והמצרים כיבדו אותך במתנות, אלה כדי שיאחרו ואלה מתוך ירדות של שכנים, שהיו רוחשי רחם, והם יצאו והמצרים בוכים ומתחרטים שנהאו בהם ברשע"

(יוסף בן מתתיהו, ספר שני, יד)

"ושאלה אשה משכנתה" ..כיוון שגזר פרעה "כא הגן הילוד האורה תשליכוהו", היו גנות ישראל משחזות מתכשיטיהן לעבדי פרעה ומשחזות למצרים שלא יאלו... "ושאלה אשה משכנתה" כדי שיחזור הדבר לישנו, להחזיר להם מה שנתנו להם, ואין בזה גניבת דעת אלא החזרת חפץ לבצעיו."

(מצרף חזקת ימים)

"ושאלו... כלי כסף וכלי זהב: במקום שהניחו ישראל בתיאם ושבזותיהם וכליהם"

חפוני

- מדוע "שאלו" בני ישראל כלי כסף וכלי זהב מהמצרים לפי כל אחד מהפירושים?
- האם המעשה היה מוצדק עפ"י פירושים אלו?

פרשת בא לימוד ושיח

כדאי לזאת

שם טעם - נקבה

1. שחרור, פדות, הצלה.

"כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאלה לעולם"

שיר לפרשה:

עי/ רחל המשוררת

להאזנה

השיר עוסק ברצון להעניק מתנה לחבר ולהנציח את הזיכרונות המשותפים שגם רוח שקדים (רוח קדים) לא תוכל לעקור. הרוח בה נעזר ה' במכת הארבה: "ויט מעשה את-מטהו, על-אָרֶץ מִצְרַיִם, וְהָ נִהַג רוּחַ-קָדִים בְּאָרֶץ, כָּל-הַיּוֹם הַהוּא וְכָל-הַלַּיְלָה; הַבְּקָר הָיָה--וְרוּחַ הַקָּדִים, נִשָּׂא אֶת-הָאֲרֵבָה."

(שמות י, יג)

- מה תפקיד רוח הקדים בפרשה?
- מה מסמלת רוח הקדים בשיר?

"רוח קדים"

רוח קדים היא רוח יבשה הבאה מן המזרח (קדמה), היא חמה בעונות המעבר ובקיץ וקרה בחורף. הביטוי רוח קדים מופיע בתורה פעמיים, פעם אחת כאן ופעם אחת בקריעת ים סוף שם היה צורך ב'רוח קדים עזה' לקריעת הים

פרשת בא

שרים יחד

איך רוחות נוספות אתם מכירים?
במה הן טובות ובמה לא?
האמינו לשיר ותאלו...

"אֶהְבֶּת צְדָק וְתִשְׁנָא רָשָׁע"

שמעו סיפור:

פעם אחת באו בני מצרים לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון. אמרו לו (המצרים): הרי הוא אומר "זה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום"

תנו לנו כסף וזהב שנטלתם ממנו! ...

אמר להם [גביהה בן פסיסא]: מהיכן אתם מביאים ראיה? אמרו לו: מן התורה.

אמר להם: אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה, שנאמר: "ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה".

תנו לי שכר עבודה של ששים ריבוא ששעבדתם במצרים!

אמר להם אלכסנדרוס מוקדון: החזירו לו תשובה!

אמרו לו: תנה לנו זמן ג' (שלושה) ימים!

נתן להם זמן..

בדקו ולא מצאו תשובה.

(בבלי, סנהדרין, צא)

• האם המעשה היה מוצדק עפ"י פירושים אלו?

• מהי ההצדקה לפי סיפור זה?

• כותרת דף זה לקוחה מספר תהילים. מה הקשר לדעתכם בין צדק לרשע? איך פסוק זה יכול להצדיק את מעשי עם ישראל במצרים?

• מדוע לדעתכם, ישנם כל כך הרבה הסברים, מזרשים ופרשנויות בסוגיה זו? מדוע

לחז"ל כל כך חשוב להסביר שלא הייתה כאן גניבה או מעשה של אי צדק?

• במה דומות הפרשנויות שקראנו? במה הן שונות?

• איזו פרשנות מקובלת עליכם?

חשבו על הסבר משלכם למילים "וַיִּשְׂאֵלוּם וַיַּנְצְלוּ אֶת מִצְרַיִם" וכתבו אותו

פרשת בא

יוצרים

צף לפרשה

ענו על השאלות והמשיחות בצף לפרשה

"צדק צדק תרדף למען תחיה"

- האם לא הגיע למצרים שבני ישראל יגנבו מהם אחרי כ"כ הרבה שנים של שיעבוד?
- האם חייבים להיות הוגנים וטובים גם עם אנשים שאינם מתנהגים אלינו כך?
- האם אנו משלמים מחיר כשאנו "מחזירים" באותו מטבע שממנו נפגענו?
- האם יש מחירים לדבקות בדרך ההגינות והיושרה מול כל אדם ומול כל מעשה?

בבית הספר, בבית ובכלל בחברה- אנו נדרשים להגיב על פי כללי ההתנהגות המקובלים, תקנון ועל פי אמות מוסר החברתיות, גם כאשר לא נהגו בנו כך. מדוע מבקשים ממני לנהוג בצדק ובמוסריות כשהאחר לא עושה זאת?

חישבו על מקרה בו פגעו בכס או ניצלו אתכם. חשבו על הרגע הראשון בו הבנתם מה קרה לכם. כיצד הגבתם בסופו של דבר? איך הרגשיתם לאחר שהגבתם?

בחרו צבע שיגטא את התחושה
שאתם לאחר שהגבתם:

בחרו צבע שיגטא את התחושה
שאתם ברגע הראשון:

פרשת בא יוצרים

צף לפרשה

ענו על השאלות והמשימות
בצף לפרשה

"ארפד הטנא זכרונות כנרת ורד שממי הבוקר בין עצי הגן"

שי/רחל

שבת שלום!